

ONDERZOEK

Goede voorlichting nodig over risico op gehoorschade

Amateurmuzikanten beseffen dat ze net als professionals risico lopen op gehoorschade. Ook geeft een ruime meerderheid aan bekend te zijn met preventieve maatregelen. Maar nog geen veertig procent van de amateurmuzikanten treft daadwerkelijk maatregelen om het risico op gehoorbeschadiging te beperken. Dat blijkt uit een onderzoek van drie studenten van de Academie voor Logopedie aan Zuyd Hogeschool in Heerlen.

TEKST: FRANK VERGOOSSEN • FOTO'S: AANLEVERING/FREEPIK.COM

“

Er ligt dus een grote kloof tussen kennis en daadwerkelijk gedrag.

Dat er een verband bestaat tussen gehoorschade en muziek maken is bij iedereen wel bekend. Vooral muzikanten uit de professionele muzieksector zijn zich daar terdege van bewust. Maar ook amateurmuzikanten lopen risico op gehoorschade. Er bestaat echter geen helder beeld of dit een thema is dat leeft binnen de amateurmuzieksector. Evenmin blijkt uit onderzoeken in hoeverre amateurmuzikanten preventieve maatregelen nemen om de kans op gehoorschade door musiceren zoveel mogelijk te beperken. Esmée van Bilsen, Ilva Ummels en Fleur Witjes willen met hun bachelor thesis *De urgentie van preventie* de aandacht vestigen op deze problematiek. Omdat binnen de amateurmuziekwereld naar gehoorschade door musiceren weinig studie is gedaan, beginnen de drie studenten van de Academie voor Logopedie aan Zuyd Hogeschool Heerlen bij het begin: in kaart brengen in hoeverre amateurmu-

zikanten zich bewust zijn van de risico's op gehoorschade en of ze bereid zijn om voorzorgsmaatregelen te nemen om hun gehoor te beschermen.

OPROEP

Aan het onderzoek deden 729 muzikanten van fanfares, harmonieën en symfonieorkesten mee. Onder andere via een oproep in KNMO Klankwijzer zijn muzikanten benaderd om een vragenlijst in te vullen. Uit het onderzoek blijkt dat het merendeel van de respondenten weleens heeft stilgestaan bij de risico's op gehoorschade door het maken van muziek. Ook geeft een ruime meerderheid aan bekend te zijn met preventieve maatregelen. Desondanks doet meer dan zestig procent van de muzikanten er niets aan om het risico op zoveel mogelijk gehoorschade tegen te gaan. “Er ligt dus een grote kloof tussen kennis en daadwerkelijk gedrag”, concluderen de onderzoekers.

AANDOENINGEN

Gehoorschade ten gevolge van geluidbelasting is één van de belangrijkste aandoeningen bij orkestmusici. Vanaf een geluidsterkte van 80 decibel (dB) kan er gehoorschade optreden. Men kan 8 uur verblijven in deze geluidsterkte zonder gehoorschade op te lopen. Elke 3 dB erbij betekent een halvering van deze tijd. Dus bij 83 dB kan al na 4 uur gehoorschade optreden. Metingen tijdens repetities laten gemiddelden zien van 88 dB in harmonieorkesten en 85 dB in symfonieorkesten. Jaarlijks treden per duizend professionele musici 1,2 gevallen op van gehoorverlies. Voor tinnitus is die incidentie hoger, namelijk 22,5 gevallen per jaar op duizend beroepsmuzikanten. Muziek is dus een risicofactor voor gehoorschade. Voor de beroepssector is in 2002 een Arboconvenant Podiumkunsten gesloten, waardoor werkgevers in de orkestbranche verplicht zijn voorzieningen te treffen om hun gehoor te bescher-

men. Bijvoorbeeld via geluidsdemping, een aangepaste orkestopstelling met voldoende ruimte tussen de muzikanten en voor ieder individu gehoorbescherming. Bij amateurmuziekverenigingen is gehoorschade onder muzikanten misschien nog wel een groter probleem dan bij professionele musici. Maar juist binnen die groep is weinig aandacht voor dit gevaar. Uit eigen ervaring (Fleur Witjes speelt hoorn bij fanfare Harpe Davids uit Treebeek en Esmée van Bilsen dwarsfluit bij de Koninklijke harmonie Sint Caecilia uit Echt) weten de onderzoekers dat er binnen amateurverenigingen geen informatie wordt gegeven over de risico's op gehoorschade en ook niet over het beschermen van het gehoor. Amateurmuziekverenigingen zijn ook niet gehouden aan Arboregels.

GELUIDSVOLUME

Amateurmuzikanten zijn over het algemeen minder tijd met muziek bezig

Hoewel een meerderheid van de muzikanten weleens stilstaat bij de risico's op gehoorschade, neemt meer dan zestig procent geen beschermende maatregelen.

BESCHERM UW GEHOOR!

VARIPHONE

ONZE COLLEGA HEIDI IS OPGELEID TOT OTOMETRIST BIJ VARIPHONE

Variphone is al meer dan 30 jaar specialist in het maken van gehoorbescherming. Zo kunt u muziekplugs, inear monitors of oordopjes voor andere toepassingen door Heidi aan laten meten. Interesse? Maak gerust een afspraak!

ADAMS ITTERVOORT

Aziëstraat 17-19
NL-6014 DA Ittervoort
heidi.scheffers@adams-music.com
+31(0) 475 56 07 03

OPENINGSTIJDEN

Maandag	9.00 - 18.00
Dinsdag	9:00 - 18:00
Woensdag	9:00 - 18:00
Donderdag	9:00 - 18:00
Vrijdag	9:00 - 18:00
Zaterdag	9:00 - 17:00
Zondag	gesloten

ADAMS MUSIC CENTRE
ADAMS-SHOP.NL

dan professionals. Toch wordt ook het gehoor van een amateurmuzikant heel wat uren blootgesteld aan een flinke hoeveelheid decibellen. Uit eigen metingen van de onderzoekers - weliswaar niet met professionele meetapparatuur - bij een amateurfanfare bleek het gemiddelde geluidsvolume van alle muziekstukken gedurende een repetitie van één uur en drie kwartier 89 dB te zijn. De gemiddelde geluidsvolumes per muziekstuk varieerden van 83 dB tot 94 dB.

RISICO'S

Van de 729 respondenten geven er 583 (80 procent) aan weleens te hebben stilgestaan bij de risico's op gehoorschade door het maken van muziek. Tinnitus, suizen en piepen worden het meest genoemd als mogelijke gevaren. Ook gehoorverlies en gehoorschade worden onderkend als risico's bij te lang blootstaan aan te harde muziek. Bijna 82 procent van de ondervraagden zegt ook bekend te zijn met preventiemaatregelen. Oordoppen/otoplastieken worden daarbij het meest genoemd. Vooral slagwerkers (91,7 procent) staan weleens stil bij de risico's. Zij zijn ook veruit het beste op de hoogte van de producten die op de markt zijn om gehoorschade te voorkomen. Desondanks geeft van alle respondenten ruim 61 procent aan geen beschermende maatregelen te treffen. Ongeveer de helft geeft 'lastig spelen' op als reden hiervoor. Het heeft volgens hen invloed op het samenspel, de klankvorming en de onderlinge afstemming. Ook de kosten spelen een rol. Anderen zien niet de noodzaak ervan in.

BESTUUR

Bijna 85 procent van de respondenten stelt dat er vanuit het bestuur van de vereniging geen acties worden genomen om gehoorschade tegen te gaan. Een overgrote meerderheid heeft hier wel behoefte aan. Voorlichting en bewustwording creëren wordt daarbij het meest genoemd. Toch vinden veruit de meeste respondenten dat dit niet alleen een taak van het bestuur is. Muzikant en bestuur zijn hier samen verantwoordelijk voor. "Ook als amateurverenigingen niet de mogelijkheid hebben om te investeren in gehoorbescherming zouden ze wel

kunnen trachten om muzikanten bewust te maken van de risico's en hen te wijzen op de maatregelen die ze zelf kunnen treffen", zeggen de onderzoekers. Ook door tijdens muzieklessen en opleidingen voor professionals goede voorlichting te geven over dit thema valt nog veel winst te behalen.

DREMPEL

Lichtpuntje is dat ruim 72 procent van de deelnemers uiteindelijk er toch voor openstaat om preventieve maatregelen te nemen. Om hen over de drempel te helpen, is volgens de onderzoekers goede informatievoorziening noodzakelijk. "Voorlichting kan bijdragen aan het bewustzijn van de amateurmusici, waardoor goede afwegingen kunnen worden gemaakt voor de keuze van voorzorgsmaatregelen", concluderen de onderzoekers. "Door goede informatie kan zowel de individuele attitude als de sociale norm ten aanzien van preventieve maatregelen worden verbeterd. De intentie tot het daadwerkelijk overgaan naar 'nieuw' gedrag wordt hierdoor vergroot." •

Het volledige onderzoek *De urgentie van preventie* kan gedownload worden via de kennisbank (rubriek gezondheid) op www.knmo.nl.

De onderzoekers (v.l.n.r.) Ilva Ummels, Fleur Witjes en Esmée van Bilsen pleiten voor betere voorlichting over de risico's op gehoorschade.

